

Livsmedel för speciella medicinska ändamål till patienter under 16 år

Förslag till beslut

Förslaget är att Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa med tillstyrkan föreslår regionstyrelsen att beslut tas om att:

- förskrivning av sondnäring, kosttillägg, berikningsprodukter och liknande, exklusive glutenfria livsmedel (i fortsättningen: speciallivsmedel) till patienter under 16 år förändras i Region Halland till att ske ur upphandlat sortiment på samma sätt som för patienter från 16 år, förutom om patienten själv önskar att få sina speciallivsmedel utskrivna på livsmedelsanvisning.
- förskrivning av glutenfria livsmedel till patienter under 16 år med diagnosen glutenintolerans ersätts i Region Halland med ett åldersdifferentierat kontantbidrag motsvarande merkostnaden, förutom om patienten själv önskar att få sina glutenfria livsmedel utskrivna på livsmedelsanvisning.
- ge Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa i uppdrag att ansvara för verkställandet av ovan med en resursfördelning i enighet med det som framgår i ekonomiavsnittet i denna skrivelse.
- finansiering sker under 2021 med medel ur central läkemedelsbudget där kostnaden för näringsprodukter finns idag. För 2022 och framåt fördelas medel om i ordinarie budgetprocess.

Sammanfattning

Från det nationella regelverket framgår att vissa patienter under 16 år har rätt till reducering av sina kostnader för inköp av bestämda speciallivsmedel. Förskrivning av dessa ska göras på livsmedelsanvisning. Förslaget enligt denna skrivelse innebär en förbättring till patienterna jämfört med lagkravet. Det som står i det nationella regelverket ska ses som ett minimikrav.

Förslaget är att möjliggöra att förskrivning och lagerhållning med hemdistribution av upphandlade speciallivsmedel för barn under 16 år ska ske via Hjälpmedelscentrum i Region Halland. Förslaget är också att införa ett åldersdifferentierat kontantbidrag till patienter

under 16 år med diagnosen glutenintolerans. I båda fallen kan patienten även i fortsättningen få sina speciallivsmedel på livsmedelsanvisning, i enlighet med det nationella regelverkets minimikrav.

Syftet är att kunna erbjuda bättre, modernare service för patienten, uppnå ökad patient-säkerhet samt möjliggöra en effektiv och förenklad hantering av dessa produkter i verksamheten.

Genomförande av de förslagna förändringarna innebär även en besparing av kostnaderna med ca. 3,75 mnkr jämfört med idag.

Bakgrund

Nationellt regelverk

Bestämmelser kring livsmedel för speciella medicinska ändamål till patienter under 16 år finns reglerat i lagen om läkemedelsförmåner (2002:160), regeringens förordning om läkemedelsförmåner (2002:687) och Läkemedelsverkets föreskrifter om förskrivning av vissa livsmedel (LVFS 1997:13).

I lagen om läkemedelsförmåner framgår att patienter under 16 år har rätt till reducering av sina kostnader för inköp av livsmedel för särskilda näringsändamål som förskrivits av läkare med det belopp som vid varje inköpstillfälle överstiger 120 kronor. I regeringens förordning framgår vid vilka sjukdomar prisnedsättningen gäller. Läkemedelsverket upprättar årligen en förteckning över de livsmedel som omfattas av prisnedsättningen samt anger vilken specialistkompetens som krävs för behörighet att förskriva dessa livsmedel. Förskrivning av livsmedel som avses i lagen om läkemedelsförmåner ska göras på livsmedelsanvisning.

Regelverket är i stora drag oförändrat sedan 1960-talet och är svårt att tillämpa i praktiken i dagens hälso- och sjukvård, med omständliga processer och omodern hantering som följd. Förslaget enligt denna skrivelse innebär en förbättring för patienterna jämfört med lagkravet. Det som står i det nationella regelverket ska ses som ett minimikrav.

Speciallivsmedel för patienter under 16 år i Region Halland

Livsmedelsanvisningen är ett pappersbaserat dokument som sedan expedieras av apotek. Förskrivningen av dessa speciallivsmedel sker för 60 dagar åt gången. Hanteringen är ineffektiv och administrationskrävande för verksamheten samt tidsödande och komplicerad för patienten.

Till vuxna från 16 år sker förskrivning, lagerhållning med hemdistribution av upphandlade speciallivsmedel via Hjälpmedelscentrum Halland sedan våren 2018. Förslaget innebär att samma system och hantering ska användas till patienter under 16 år. Detta förändrar varken priset eller uttagsfrekvensen för patienten. Förändringen blir en ökad service då beställning görs genom ett telefonsamtal och leverans sker till dörren, jämfört med idag då beställning görs fysiskt på apotek och hämtning sker några dagar senare av patienten/vårdnadshavaren. Även processen med receptförnyelse förenklas. Patienten kan dock välja att istället för kontantbidrag få sina speciallivsmedel utskrivna på livsmedelsanvisning även i fortsättningen, i enlighet med regelverkets minimikrav.

Regelverkets lista över diagnoser som berättigar till subvention är ofullständig. Speciallivsmedel skrivs därför ut till alla barn som är i behov av dessa, oavsett diagnos.

Enligt regelverket kan endast specialtläkare förskriva på livsmedelsanvisning. I praktiken är det dietister som förskriver nutritionsbehandling samt administrerar och dokumenterar själva livsmedelsanvisningen. Förslaget innebär att dietisterna ges förskrivningsrätt via personlig delegation av verksamhetschef för respektive klinik (Barnkliniken, BUP, Habiliteringen samt Rehabkliniken). Specialistläkares förskrivningsrätt kvarstår.

Glutenfria livsmedel för patienter under 16 år i Region Halland

I Halland finns det drygt 350 patienter under 16 år med diagnosen glutenintolerans (celiaki). I nuläget subventioneras hela kostnaden för glutenfria livsmedel genom förskrivning på livsmedelsanvisning och patienten betalar 120 kronor för två månaders förbrukning. Hanteringen är tidskrävande och omständlig för såväl förskrivare som patient samtidigt som de förskrivningsbara produkterna finns till försäljning i dagligvaruhandeln.

Beslutsförslaget innebär att Region Halland inför ett åldersdifferentierat kontantbidrag till patienter under 16 år med diagnosen glutenintolerans, baserat på Konsumentverkets beräkning av merkostnad för diagnosen. Ersättningen kan delas upp och betalas ut under ett antal tillfällen per år, i syfte att efterlikna den löpande ersättning som dagens subvention innebär.

Att kunna välja från handelns breda utbud istället för apotekets begränsade utbud skulle innebära en förbättring för många av barnen med glutenintolerans. Det skulle även underlätta och effektivisera arbetet för Hjälpmedelscentrums verksamhet. Patienten kan dock även i fortsättningen välja att istället för kontantbidrag få sina glutenfria livsmedel utskrivna på läkemedelsanvisning, i enlighet med regelverkets minimikrav.

Beslutets påverkan på verksamheten

För verksamheten innebär de föreslagna förändringarna en tröskeleffekt vid uppstart men många administrativa fördelar i längden. Hjälpmedelscentrum har möjlighet att anpassa sin verksamhet utifrån det utökade uppdraget gällande förskrivarsystem, lagerhållning och distribuering av speciallivsmedel, utbildningar, rådgivning, informationsmaterial med mera. För systemsamordnare innebär förändringen att förskrivarsystemet behöver anpassas för att kunna hantera två olika patientavgifter med separata regelverk för uttag och fakturering. Inköpsavdelningen behöver hantera några fler produkter och ett fåtal nya leverantörer. Kundtjänst behöver hantera uppskattningsvis fem till tio fler samtal per dag av rutinkaraktär och det påverkar inte behovet av bemanning. Lagerverksamheten skulle inte skilja sig från hantering av vuxenprodukterna.

Omvärldsbevakning

En jämförelse med kringliggande regioner visar att dom i lite varierande grad har infört det arbetssätt som nu föreslås i denna skrivelse.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

En förskrivning avseende sondnäring, kosttillägg, berikningsprodukter och liknande till patienter under 16 år, ur upphandlat sortiment via samma system som idag används för vuxna, samt åldersdifferentierat kontantbidrag till barn med glutenintolerans skulle innebära en besparing jämfört med nuvarande hantering på cirka 3,75 mnkr per år för Region Halland. Detta eftersom det innebär betydligt lägre produktpris än förskrivning via apotek. Nuvarande kostnader för förskrivning av sondnäring, kosttillägg och liknande samt för glutenfria livsmedel till patienter under 16 år är cirka 12 mnkr. Den beräknade kostnaden för att istället förskriva kosttillägg,

sondnäring, berikningsprodukter och liknande ur upphandlat sortiment samt erbjuda kontantbidrag vid glutenintolerans blir cirka 8,25 mnkr. Se tabell nedan.

Kosttillägg och sondnäring	Kostnad (tkr)	Intäkt (tkr)
Produktkostnad vid digital förskrivning	5500	
Kontantbidrag	900	
Patientavgift, 120 kr per uttag		-250
Administration, programvaruutveckling mm	2100	
Kostnad per år	8 500	-250

Ambulans, diagnostik och hälsa

Anders Westberg
Förvaltningschef

Rose-Marie Persson
Områdeschef